

Duiding sociaal domein coalitieakkoord
D66, VVD, CDA

VNG Overijssel 21 mei

Anner Bindels, regioadviseur, Platform Sociaal Domein (VNG)

Bert Roes, strateeg sociaal domein VNG

Eerste beeld coalitieakkoord

Positief

Algemeen

- Constructief, niet juigend
- Aandacht voor lange termijn

Inhoud

- Polman/Interbestuurlijke Verhoudingen samen uitwerken
- Voortbouwen op aanbevelingen Elke regio telt
- Behoud spreidingswet
- Integraal investeren in fysieke leefomgeving

Financiën

- €150 mln extra aanpak schulden
- €800 mln klimaat structureel
- Geen extra korting op GF t.o.v. huidige situatie (bij andere departementen wel)

Aandachtspunten

Algemeen

- Autonomie gemeenten onder druk: veel regie DH, maar wel in overleg met ons.

Financiën

- Geen extra middelen jeugdzorg na 2028
- Huishoudelijke hulp uit WMO met vangnet. Financiële consequenties nog onduidelijk.
- Korting op WLZ kan gevolgen hebben voor WMO
- Geen geld voor maatschappelijke weerbaarheid
- Geen extra geld voor schoolgebouwen
- Hoge ambities voor digitalisering, maar geen investeringen.

Focus op sociaal domein

- + Envelop van 1,5 miljard voor terugdraaien bezuinigingen onderwijs
- Geen extra middelen voor onderwijshuisvesting.
- +/- Ambitie en aangekondigde maatregelen voor digitale autonomie, maar financiering is onduidelijk. Medeoverheden worden niet expliciet benoemd.
- + Fundamentele herziening van participatiewet.
- Uniformering Armoede-, schulden- en re-integratiebeleid van gemeenten.
- Verkorten WW-duur.
- +/? Continueren zorgakkoorden (financiële vertaling hiervan naar gemeenten nog niet helder).
- Geen extra middelen jeugd vanaf 2028 en geen middelen voor Toekomstscenario.
- Kinderopvang blijft alleen voor werkende ouders toegankelijk.
- Huishoudelijke hulp uit WMO, nog wel vangnet (financiële consequenties nog onduidelijk ook in relatie tot afschaffen abo-tarief en inkomensafhankelijke eigen bijdrage).

VEEL MOET NOG WORDEN UITGEWERKT EN BESLUITVORMING IS AFHANKELIJK VAN MEERDERHEIDEN IN 2^E EN 1^E KAMER

Iets meer ingezoomd (1)

Coalitieakkoord

“Voor kwetsbare groepen realiseren we passende woonvormen.” (p. 43)

- **Aanpak woningtekort** is topprioriteit, met specifieke aandacht voor betaalbare woningen en passende woonvormen voor ouderen, daklozen en statushouders <
  - > Steun voor richting en integrale aanpak waar voor is gekozen, maar voorzien hogere kosten. Bovendien geen middelen voor de bijbehorende maatschappelijke voorzieningen in nieuwe wijken.

PSD:

Wonen is geen apart dossier, maar een cruciale randvoorwaarde onder preventie, zorg, jeugd, asiel en veiligheid. We zien nu nl. door gebrek aan passende woonoplossingen:

- dat dreigend daklozen daadwerkelijk dakloos worden,
- de situatie van met name jongeren na uitstroom vrijwel altijd verslechtert,
- statushouders onnodig lang in de asielopvang blijven,
- begeleiding vertraagt of ondermijnt, en terugval in zorg of veiligheid wordt versterkt.

Dit vraagt dat wonen tijdig en passend wordt ingezet als onderdeel van ondersteuning: als preventie en niet pas als sluitstuk.

Iets meer ingezoomd (2)

Coalitieakkoord < > reactie VNG, zie ook [Brede aanpak jeugd: tips voor het coalitieakkoord | VNG](#)

- Belangrijke elementen om visie van **Bouwsteen 'Jeugd, Onderwijs en Kansengelijkheid'** te realiseren (o.a. sterke pedagogische basis, verantw. Ouders) <
  - > wel zaak om de elementen goed met elkaar in verbinding te brengen en te voorzien in passende (integrale) financiering.

PSD:

In het sociaal domein komen zorg, jeugd, veiligheid, wonen, werk en bestaanszekerheid samen. Het Rijk stuurt via afzonderlijke programma's en akkoorden, terwijl gemeenten in de uitvoering te maken hebben met een stapeling van opgaven die elkaar raken en beïnvloeden.

We zien dat gemeenten zoeken naar samenhang: wat vraagt de opgave, waar loopt het vast en wat is nodig om verder te komen? In de praktijk ontstaat die samenhang niet vanzelf.

Iets meer ingezoomd (3)

Coalitieakkoord < > reactie VNG

- Hervorming organisatie en financiering **jeugdzorg**, o.a. lichte jeugdhulp terugdringen en hulpvragen zonder zorg in sociaal domein oppakken. Geen vergaande bezuiniging, maar transitiemiddelen Toekomstscenario niet beschikbaar <
  - > Aandacht voor pedagogische basis en samenhang wetten waardevol, doen gemeenten. Gemeenten hebben hier wel voldoende middelen voor nodig.
- Bovendien: doen niets aan dreigende tekorten in de jeugdzorg. Gaan graag in gesprek om stelsel beheersbaar te maken. Huidige situatie maatschappelijk en financieel onhoudbaar.
- Ook specialistische hulp moet teruggedrongen worden: nu ontstaat druk naar boven.
- We zien voorgenomen bezuinigingen op bestaanszekerheid en zorg als potentieel risico voor hogere instroom jeugdhulp (armoede en stress).
- *'In de afspraken naar aanleiding van de commissie Van Ark staat dat de rijksoverheid de uitgaven van gemeenten moet vergoeden voor de uitvoering van taken in medebewind. Hiermee is een fors bedrag gemoeid waarvoor nog geen dekking is opgenomen. Dat baart ons zorgen. Om de wettelijke verantwoordelijkheid van het rijk richting gemeenten waar te maken moeten deze middelen worden beschikbaar gesteld.'*

Iets meer ingezoomd (4)

Coalitieakkoord < > reactie VNG

- Per 2029 **huishoudelijke hulp** als maatwerkvoorziening geschrapt; voor kwetsbaren blijft een basisvoorziening <
> Vooralsnog is onduidelijk wat de precieze consequenties zijn zowel inhoudelijk als financieel en het is daarmee een risico voor gemeenten waar we aandacht voor hebben.
- Geen nieuwe initiatieven rondom **BW en dakloosheid** <
> Gemis, want te ingrijpend. Voor gemeenten van groot belang aanpak met kracht voortzetten.
- Bouwen aan **zorgzame wijken en buurten**, investeren in **sociale cohesie** en buurtregie, actieprogramma **Kansrijke Start** wordt verder ondersteund <
> Extra investeringen in de sociale basis en in krachtige gemeenschappen juichen we toe, nog onduidelijk of middelen via gemeenten gaan lopen: daar zitten belangrijke sleutels tot een gezonde(re) samenleving, KS goede aanvulling op GALA en AZWA

Noaberschap, Inwonerparticipatie, Sociale cohesie

Overijssel 56%

Overijssel 48%

Overijssel 6,3

Nederland 45%

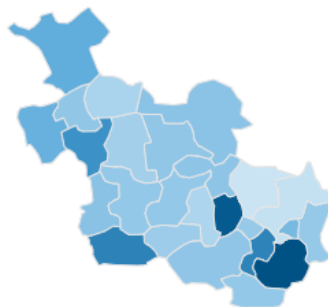

Nederland 41%

Nederland 6,0

Eenzaam in 2024

Kaart op gemeenteniveau, 18 jaar en ouder

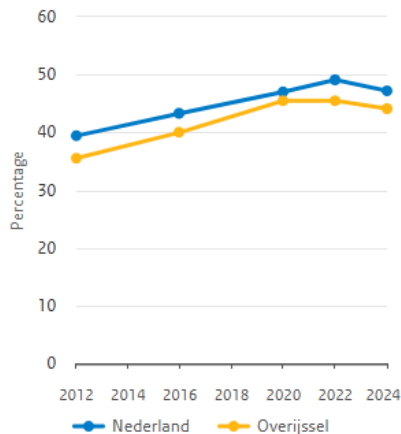
Percentage

Geen gegevens

Eenzaam

18 jaar en ouder

Bronnen: Kerntaak 6. Cultuur en sociale kwaliteit | Overijssel in Cijfers | Overijssel

<https://www.regiobeeld.nl/GALA/gezondheidsuitkomsten>

Iets meer ingezoomd (5)

Coalitieakkoord < > reactie VNG

- Activering via **regionale Werkcentra** <
  - > De integrale dienstverlening in Werkcentra sluit aan bij de gemeentelijke ambitie, maar onduidelijk is of de gewenste aanvullende middelen voor integrale dienstverlening daadwerkelijk worden vrijgemaakt.
- **LLO gericht op tekortsectoren en kansrijke beroepen (+100M; re-integratiebudgetten UWV -100M)** <
  - > Gemeenten meer regisseursrol arbeidsmarkt; door -100M UWV meer mensen na uitkering bij gemeenten terecht voor begeleiding.
- Opvolging **OCTAS & versoering arbeidsongeschiktheidsuitkeringen** <
  - > Door aanpassingen WW, WIA en IVA sneller beroep op bijstand.
- Investering in **armoedebeleid en schuldenpreventie** (€150 miljoen); streven naar één vaste betaaldag voor uitkeringen en lasten <
  - > Positief, maar aanbevelingen Commissie sociaal minimum nog niet volledig opgevolgd; de taakverdeling tussen Rijk en gemeenten moet nog worden uitgewerkt

Iets meer ingezoomd (6)

Coalitieakkoord < > reactie VNG

- GGZ, inzetten op **preventie van mentale problemen**, financiering GGZ hervormen om capaciteit complexe zorg te verhogen; meer centrale regie over verschillende wetten (bijv. 18-/18+) <
  - > Inzet en meer regie is positief, maar formuleer ingrepen in GGZ-stelsel mét gemeenten, zodat zij preventieve, signalerende en normaliserende rol in het stelsel goed kunnen invullen.
- Landelijk dekkende **infrastructuur voor gegevensuitwisseling** <
  - > Als gemeenten moeten aansluiten op de landelijk dekkende infrastructuur voor gegevensuitwisseling, vraagt dit om heldere afspraken tussen het zorg- en sociaal domein over uitwisseling van gegevens en veilige terugkoppeling van gegevens naar burgers

PSD:

- Onzekerheid over privacy leidt tot terughoudend handelen in complexe casussen binnen zorg, veiligheid, jeugd en wonen, juist waar snelheid en samenhang nodig zijn.

Iets meer ingezoomd (7)

Coalitieakkoord < > reactie VNG

- **Asiel, migratie en integratie:** behoud Spreidingswet, voorkomen dure noodopvang, aandacht voor sneller meedoen via werk en taal, voldoende opvangplekken (cf. Bouwsteen en alternatieve VNG-plan 'Van wachtstand naar werkstand' < > Geeft bestuurlijke duidelijkheid. Door inzet op taal en werk mogelijk meer rust rond locaties, maar vraagt goede lokale en regionale samenwerking en voldoende uitvoeringscapaciteit.
- **Oekraïense ontheemden** tot 2027 onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB), maar langetermijninrichting weinig concrete duidelijkheid < > Gemeenten ervaren op dit moment ernstige knelpunten bij de opvang, begeleiding en toeleiding naar werk van Oekraïners. Tot dusver geen oplossingen in gesprekken met kabinet gevonden, snelle duidelijkheid hierover is noodzakelijk, z.s.m. in gesprek.